

שלושה גמדים קרחים

כורדיסטן

צייר נ. קוצ'רין

בעיר אחת חי חרש כלי נשק זקן. הוא יצר פגיונות, חרבות, חניתות ומגינים, מכר אותם וכך פרנס את משפחתו. הוא היה אומן מעולה ותהילתו התפשטה גם לארצות שכנות. באו סוחרים מארצות זרות, קנו את הנשק שעשה וחזרו לארצותיהם כמו עם מתנות יקרות.

שלושה בנים היו לחרש הנשק הזקן. לבכור קראו באבק, לשני מחמוד ולצעיר סאפו. שלושתם היו קטנים כמו גמדים, מכוערים מאוד, גיבנים וקרחים

וכל כך דומים זה לזה שאמא שלהם לא יכלה להבחין ביניהם. כדי לדעת מי הוא מי היא הלבישה אותם בבגדים שונים, אחד חבש כובע צמר צבעוני, לשני הלבישה מעיל מבד לבן ועוד. בסקרנות רבה הסתכלו האנשים ברחוב על הגמדים הלוושים בגדים צבעוניים.

כשהבנים גדלו הזקן לקח אותם לסדנה שלו והתחיל ללמד אותם מלאכה. שלושתם למדו יפה אצל אבא, השתדלו מאוד לעבוד כפי שהדריך אותם ומהר מאוד למדו את מלאכתו של אבא. הבן הבכור, באבק, עבד טוב מכולם ומהר מאוד ידע להכין נשק כל כך יפה שהשיג במלאכתו את אביו. הדבר שמח את אבא ולעתים בערב היה

אומר לאשתו:

"תודה לאל, עכשיו באבק שלנו מחשל פלדה טוב ממני. בקרוב הוא יחליף אותי, ואוכל לנוח קצת." גם אמו של באבק שמחה. היא השתחוה עמוק, בידה נגעה באדמה ולחשה: "תודה לאל... תודה לאל.."

אבל יום אחד האומן הזקן חלה. האישה והבנים דאגו מאוד. קראו למולה. מולה בא ולחש תפילות, כתב מילים קדושות על פתק, אמר לטבול את הפתק במים ולהשקות בהם את החולה. האישה עשתה כפי שמולה אמר, אך לזקן זה לא עזר. ואז קראו אליו גם רופאים ומרפאים, שנתנו לחולה כל מיני תרופות, אך גם אלה לא הועילו והזקן מת.

אחרי מותו של אבא, הבן הבכור, באבק, נהיה למנהל הסדנה.

האחים לא התעצלו. הם עבדו ביחד ובתאום. כל יום אמא בישלה ארוחת צהריים והביאה לסדנה לבנים. כך עברו ימים רבים. אמא דאגה לבית, הבנים עבדו בסדנה. הם היו ממשיכים לחיות כך בשלום ובהסכמה אילו לא קרה דבר בלתי צפוי. בנו של מושל העיר חזר יום אחד עם חבריו מציד. הוא עבר ליד הסדנה וראה את שלושת האחים הגמדים. האח הצעיר הבעיר להבה במפוח, השני החזיק בצבת על הסדן חתיכת ברזל מלובן, ודפק בו בפטיש. בכל מכה ניצוצות התפזרו סביב. ובאבק החזיק בידו חרב מוכנה וחרט על הלהב אותיות

בינתיים למושל נודע על המקרה והוא ציווה להביא לפניו את מי שהעז להרים את ידו על הבן שלו. השוטרים באו לסדנה ומצאו אותה סגורה, אך הם שברו את הדלת, לקחו את שלושת האחים והביאו

דקות.

בנו של המושל נכנס לסדנה והתחיל לצחוק מהאחים הקטניים ומכוערים. הם לא שמו לב עליו והמשיכו בעבודתם. אך בן המושל הצעיר לא הרפה. הוא הרים חופן אדמה וזרק לבאבק ישר לתוך הפנים. באבק התרגז, הסמיק מהעלבון, קפץ על בנו של המושל ובמשטח החרב נתן לו מכה בגב. הצעיר נפל על הארץ וחבריו הביאו אותו הביתה.

באבק חזר לאחים, אמר להם מה קרה והוסיף: "עכשיו נסגור את הסדנה ולא ניתן לאף אחד להיכנס."

הם סגרו את הדלתות והמשיכו בעבודה.

לפני המושל.

המושל הביט על שלושת הצעירים קטנים ומכוערים

ואמר:

"לא כדאי להרוג אותם, הם אפילו לא שווים למות.

תוציאו אותם לרחבת העיר, תנו לכל אחד מאה

מכות שוט ותגרשו אותם מהעיר."

השוטרים כך גם עשו. האחים הוכו וגורשו כולם

מהעיר.

הם התחילו ללכת בדרך לא מוכרת ואחרי זמן

הגיעו לפרשת דרכים.

"באיזו דרך נלך מכאן?" שאל סאפו.

"אנו צריכים להיות ביחד. כך טוב יותר" אמר

מחמוד "בואו ונלך בדרך השמאלית."

אך באבק, שזכר היטב את התנהגותו של בן

המושל, התנגד:

"לא, מחמוד, לא נוכל להמשיך ביחד. האם אתה

רוצה שהאנשים ימשיכו לצחוק מאתנו כשיראו

שלושה גמדים מכוערים כמונו? לא. מוטב שכל

אחד מאתנו ילך בדרך אחרת."

האחים הצעירים יותר נשמעו לו וכל אחד בחר

ללכת באחת השבילים שיצאו מפרשת הדרכים זו.

נעזב בינתיים את מחמוד ואת סאפו, ונראה מה

קרה לבאבק.

הוא הלך עד שהגיע לעיר הגדולה בגדאד. אחרי

שהסתובב ברחובות השונים הגיע לרחוב של בעלי

מלאכה שיצרו דברים לשימוש יומיומי. היו שם

נפחים, נגרים, כדרים וחייטים. באבק עצר ליד
סדנה שבה בעל הבית עשה סכינים ופגיונות:
"סאלם עליכום!" אמר.

"עליכום סאלם איש זר" ענה בעל הבית.

"איך ידעת שאני מארץ זרה?"

"לפי הבגדים שלך. לא לובשים בגדים כאלה
אצלנו."

"נכון, אישי הטוב. אני לא מכאן. קבל אותי לעבודה
ואעשה אצלך חרבות ופגיונות שלא תמצא אפילו
בדמשק."

"אל תתרברב בחור צעיר. תנסה קודם לעבוד.
אראה את עבודתך ואם אתה באמת אומן טוב,
אקבל אתך לבית המלאכה שלי."

"אני מסכים. אבל תמורת העבודה תדאג לי לאוכל
ולמקום לינה."

בעל הבית הסכים.

באבק עבד מספר ימים בסדנה, הראה מה הוא
יודע לעשות. עבודתו מצא חן בעיני בעל הבית והוא
שכר אותו כעוזר. אינני יודע כמה זמן עבד באבק
אצל בעל המלאכה הזו, אך יום אחד האיש חלה
ומת, ובאבק נעשה לבעל הבית של בית המלאכה.
נשאר עכשיו את באבק בבגדאד ונראה מה קרה
למחמוד ולסאפו.

מחמוד עבר בערים שונות, אך בשום מקום לא
הצליח למצוא מקום עבודה. הוא התפרנס
מעבודות מזדמנות והלך תמיד חצי רעב.

גם האח הצעיר, סאפו, עבר מעיר לעיר, אך בעלי המלאכה רק צחקו מהגמד ולא נתנו לו להתנסות בעבודה. גם הוא חי מטוב לבם של אנשים אחרים. ויום אחד אסף בתרמיל מאפה שונה, ובדרך ראה מעין. שם החליט לשבת, לנוח ולאכול. המעין היה מוקף בעצים רחבי נוף וסאפו ראה אדם הישן בצל של אחד מהם. כשהסתכל היטב הכיר כי זה אחיו מחמוד, רזה וחיוור. סאפו העיר אותו, והם התחבקו ובכו משמחת הפגישה. אחר כך שאל סאפו:

"מה קרה אתך, מחמוד? למה אתה רזה כל כך?"

"מה אגיד לך, סאפו. הלכתי הרבה אך לא מצאתי עבודה בשום מקום. התעייפתי, רעבתי..."

סאפו התחלק עם האח בלחם שהיה לו, ואחר כך החליטו להיכנס לעיר ולבקש מקום לינה בחאן המקומי. וכך עשו. עם דמדומים באו שניהם לעיר, פנו לבעל החאן ואמרו:

"סלאם עליכם, אישי הטוב. אנו באים מרחוק, תרשה לנו ללון אצלך."

בעל החאן ריחם עליהם ואמר למשרתים לתת להם להיכנס. הם באו לחאן ושם ראו מקום רחב ידיים ובו פרוסות על הארץ סחורות שונות. סוחרים ישבו על השטיחים ושתו קפה. שני האחים מצאו להם פינה חשוכה, כדי שלא ישימו לב עליהם ולא יטרידו אותם.

הם ראו שאחד הסוחרים הוציא שני פגיונות והראה

אותם לשכנים שלו. על הידיות ועל הלהבים
חרוטות היו כתובות באותיות עדינות. האחים
הסתכלו על הפגיונות וסאפו אמר:
"ראה, זה דומה לעבודתו של באבק."
ומחמוד ענה:
"נכון, אבל רבים הם האומנים שיודעים לקשט כך
את הפגיונות שהם מיצרים."
"לא אחי, זאת עבודה של באבק" אמר סאפו.
באותו הזמן אחד הסוחרים שאל:
"איפה קונים פגיונות כאלה?"
"קניתי אותם בבגדאד, אצל האומן באבק, הוא
היחידי שיודע לעשות כאלה." ענה בעל הפגיונות.
"לא שמעתי על בעל מלאכה כזה כשהייתי בבגדאד

לפני שנה. אולי תמכור לי אחד מהם. אוכל לעשות מתנה לפאדישח שלי. אשלם לך כמה שרק תרצה." "לא, לא אוכל למכור אותם. קניתי את הפגיונות במיוחד לפאדישח שלי ולעוזר שלו, הוזיר הראשי." כשמחמוד וסאפו שמעו את שמו של האח באבק כמעט התחילו לצעוק משמחה. הם החליטו לצאת מיד עם בוקר לאחיהם לבגדאד. חשבו כמה טוב יהיה לחיות אתו ביחד. נזכרו בסדנה הישנה שלהם ובית הישן. הרבה זמן עוד דיברו ביניהם האחים והרבה זמן לקח להם להירדם. ועם שחר קמו והתחילו לברר כיצד אפשר להגיע לבגדאד. שיירות הגמלים התחילו כבר להסתדר לפני החאן

והאחים שאלו את מובילי הגמלים על הדרך לבגדאד. "לכו ישר בשביל הזה" אמר להם אחד "בצומת הראשונה תפנו ימינה עד שתגיעו לרחבה גדולה. משם מובילה דרך ישרה לבגדאד." "תודה לך, איש טוב" אמרו האחים ביחד, ויצאו לדרך. בזמן שהם הולכים לבגדאד נחזור ונראה מה קרה לבאבק ואיך הוא חי. באבק התחתן, הגדיל את הסדנה שירש, שכר פועלים, לימד אותם ליצר נשק ובעצמו רק חישל פלדה ועשה קישוטים על הנשק, אך את סוד החישול שמר ולא גילה לאיש. הוא התפרסם,

תהילה שלו עברה מעיר לעיר, מארץ לארץ, והוא התעשר נעשה לאחד המכובדים של העיר בגדאד. הרבה זמן הלכו סאפו ומחמוד עד שהגיעו לבגדאד, אך בסוף ראו כבר את העיר הגדולה מרחוק. בפאתי העיר עמד בית קטן ובגינה לפניו אישה זקנה עשתה עבודה כלשהי. מחמוד פנה אליה: "סאלם עליכום סבתא טובה. אנו אנשים זרים ועניים. אולי תתני לנו ללון בביתך?" :

"ילדים שלי" ענתה הזקנה "אצלנו אורחים הם שליחי אללה. כנסו ותתארחו אצלי." האחים נכנסו לבית. הזקנה הושיבה אותם והאכילה במה שהיה לה בבית. הם אכלו ושאלו:

"אולי את מכירה את האומן באבק שבעיר הזו?"
"איך לא אכיר, ילדים שלי, כולם מכירים אותו. ומה הוא בשבילכם?"
"באבק הוא אח שלנו. רק אנו לא מעזים לבוא אליו מלוכלכים ומרופטים. ואולי תסכימי ללכת אליו ולשאול, האם יהיה מוכן לקבל אותנו לביתו ולסדנה שלו?"
"היום יום חמישי, הוא לא עובד, אבל מחר אלך לאומן באבק ואספר לו שאצלי גרים שני אחים שלו."
ולמחרת הזקנה הלכה לבאבק. הגיעה לסדנה ושאלה את הפועלים:
"אמרו, איך אוכל לראות את באבק?"

הפועלים הראו לה. היא נכנסה ואמרה:

"ייתן לך אללה אושר ותהילה, באבק!"

"ברכות עליך, אמא. מה מביא אותך אלי? האם את

רוצה לקנות נשק אצלי?"

"לא, באבק, אין לי צורך בנשק. באתי לספר לך

שאצלי חיים שני אחים שלך, מחמוד וסאפו והם

מבקשים לבוא אליך. הם עניים ורעבים, קבל

אותם!"

באבק נבהל כששמע שאחים שלו נעשו קבצנים

והגיעו לבגדאד. הוא התרגז וקרא:

"הם רוצים שכל תושבי בגדאד יצחקו ממני! האם

לאומן גדול כמוני נאה להכיר בקבצנים? לא אוכל

לקבל אותם!"

הוא הוציא שתי כמה מטבעות מארגז, נתן לזקנה

ואמר:

"תני להם את הכסף ואמרי שילכו מהעיר הזו. אינני

רוצה לראות אותם. ואם לא ילכו, אבקש מהוזיר

הגדול שיכלא אותם במרתפים."

הזקנה לקחה את הכסף, חזרה הביתה ונתנה אותו

למחמוד וסאפו. היא מסרה את דבריו של באבק,

והוסיפה:

"ילדים יקרים, ברחו מהר מהעיר הזו, כי הוא עלול

להזיק להם. הוא איש חשוב. הרי הפאדישח בעצמו

והוזיר הגדול שלו מחשיבים אותו ורואים בו איש

גדול ומכובד."

האחים לקחו מהזקנה את הכסף שנתן לה באבק,

הודו לה ויצאו מהעיר בגדאד. הם שוב התחילו
לנדוד יחד מעיר לעיר. אך פעם מחמוד חלה
ונשכב. סאפו קרא לרופאים, למרפאים ולמולות אך
אלה לא יכלו לעזור לחולה. כל החורף והאביב שכב
מחמוד ורק לקראת הקיץ קם על רגליו. לאחים לא
היה ממה להתפרנס והם החליטו לחזור לבגדאד,
ללכת לאח הגדול ולבקש שוב שיקבל אותם אצלו.
הפעם באו ישר לסדנה שלו.
אבל בינתיים בסדנה של באבק אזל הברזל והוא
שכר פועלים וגמלים ונסע לחפש חומר מתאים
לעבודתו. לפני שיצא לדרך מסר לאשתו:
"תקשיבי! אם יופיעו כאן האחים שלי, אל תעזי
לקבל אותם, אחרת אעניש אתך קשה!"

האישה שמעה והבטיחה למלא את דבריו.
כשמחמוד וסאפו באו לסדנה של באבק נודע להם
כי הוא יצא מבגדאד לזמן מה
אבל אמור לחזור בקרוב. בינתיים החשיך כבר.
סאפו ומחמוד הלכו לביתו של באבק ודפקו בדלת.
אשתו של באבק פתחה להם וניחשה מיד כי אלה
אחים של בעלה. היא ראתה כמה הם רזים
ומרופטים וריחמה עליהם. כשמחמוד שאל:
"האם כאן גר האומן באבק?"
ענתה:
"כן, אבל הוא לא בבית עכשיו. אך תיכנסו,
בבקשה."
האחים נכנסו והיא חיממה להם מים, כדי שיוכלו

להתרחץ אחרי דרך ארוכה, הבעירה אש בתנור ונתנה להם בגדים ישנים של בעלה. אחר כך הכינה פילף עם בשר ושרבט מתוק לשתייה. מזמן כבר לא כיבדו את האחים ביד רחבה כל כך. אך ברגע שכבר קמו מהשולחן נשמעה דפיקה בדלת. האישה נבהלה. היא הבינה שזה באבק שחזר מנסיעתו. גם שני האחים נבהלו מאוד ומרוב פחד התעלפו. הם היו כל כך חלשים ותשושים שנפלו על הארץ בלי הכרה, כמו מתים. האישה התלבטה, לא ידעה מה לעשות. והדפיקות בשער חזרו. בסוף היא לקחה את הגמדים המסכנים המעולפים, משכה אותם לתוך המחסן והשאירה שם, ניגשה לדוד מים חמים, הרטיבה את שערותיה ורק אז

ניגשה לפתוח את השער. באבק הביט עליה ושאל בחומרה: "אני עומד שם כבר הרבה זמן. איפה היית?" "לא צפיתי שתבוא בשעה זו וחפפתי את שערותיי. אינך רואה כמה הן רטובות?" ובאבק אמר: "הבאתי ברזל. עכשיו אלך לסדנה לראות איך מפרקים ומאחסנים אותו." כשבאבק רק יצא האישה עטפה את עצמה בצעיף ומהר יצאה מהבית. היא הלכה אל השכן שלה נאדיר, אדם שלא היה לו מקצוע או משק, והתפרנס רק מעבודות שונות שביצע לעשירי העיר. "נאדיר, תרצה להרוויח שני זהובים?" שאלה

האישה.

"רוצה. איזו עבודה?"

"לביתי הגיע קבצן. הוא נרדם ואינני יכולה להעיר

אותו, אבל אני גם לא רוצה שבעלי באבק ימצא

אותו בבית. קח אותו לכיכר העיר ותניח אותו שם.

כשיתעורר הוא ילך כבר בדרכו."

"טוב" הסכים נאדיר.

היא הלכה עם נאדיר לביתה, אמרה לו לחכות ליד

השער, הלבישה את אחד האחים הגמדים

המעולפים בשק והוציאה לשער. נאדיר לקח את

השק והלך אתו לכיכר. שם הוריד את השק והוציא

את האיש. ראה אדם קטן, אבל בחושך לא יכול

היה לראות את פניו. לקח את השק וחזר לבית

באבק לקבל את שכר הטרחה.

האישה כבר המתינה לו בשער ואמרת:

"איך יכולת להביא אותו לכיכר כשהוא עדיין כאן?"

והצביעה על האח השני שהניחה בינתיים שם.

נאדיר השתומם מאוד, אבל שם שוב את הגמד

לשק והביא לכיכר. שם הניח אותו במקום רחוק

יותר כדי, כפי שחשב, הקבצן לא ימצא את דרכו

שוב לבית באבק. אחר כך חזר, קיבל את הכסף

המובטח מהאישה והלך לבית התה להתרענן

תמורת הכסף שהרוויח.

הלך וראה פתאום – מולו הולך שוב גמד כזה כמו

שהוא כבר פעמיים הביא לכיכר. הפעם היה זה

האומן באבק בעצמו, שחזר מהסדנה אחרי שראה

כי הברזל מאוחסן היטב.

אתם זוכרים ששלושת האחים היו כה דומים זה לזה עד שאמא שלהם לא יכולה להבחין ביניהם. רק הבגדים שלהם היו שונים. ונדיר חשב "הוא בכוונה מחליף בגדים כדי שלא אכיר אותו!" הוא התרגז "כמה פעמים אני צריך לסחוב אתך תמורת שתי פרוטות!" צעק ונתן לבאבק מכה בראש. באבק אבד הכרה, נפל על הארץ, ונאדיר קשר לו ידיים ורגליים, והשאיר אותו שוכב לא רחוק מהאחים.

בא הלילה על העיר בגדאד.

הפאדישח של העיר נהג מדי פעם להתחפש לדרוויש זר והתהלך בלילה כדי לראות מה קורה

בעיר הבירה שלו. וכך היה גם הלילה. הפאדישח יצא לרחובות יחד עם הוזיר הראשי שלו, מחופשים כדרווישים. הם הלכו דרך הכיכר הראשית ופתאום נתקלו בגמד קטן השוכב על הארץ, נראה חי אבל לא זז, לא עונה, לא פותח עיניים. הם הלכו הלאה וראו עוד אחד כזה ורחוק יותר גם גמד שלישי. רק שזה השלישי קשור בידיים וברגליים.

הפאדישח הסתכל סביב – אין איש שיכול לעזור. אבל כעבור רגע רואים אדם היוצא מבית התה. זה היה נאדיר שאחרי שהתרענן בבית התה רצה לחזור הביתה.

הפאדישח המחופש הוציא את פגיונו, רץ לאיש וקרא:

"אם תרצה לחיות – בוא אתי!"

נאדיר נבהל והלך אחרי הפאדישח. כשהגיעו

למקום בו שכבו הגמדים אמר הפאדישח:

"קח את האנשים האלה ותביא אותם לארמון!"

נאדיר השתומם כשראה שלושה גמדים וקרא:

"קללות השמיים עליכם! כל הערב נשאתי אתכם

וגם עכשיו אתם לא נותנים לי מנוח!"

אך לא הייתה לו ברירה, לקח את הגמדים והביא

לארמון הפאדישח.

כשנכנסו לחצר הארמון הפאדישח הוריד את בגדי

הדרוויש ורק אז ראה נאדיר שזה הפאדישח

שעומד לפניו. הוא הופתע מאוד אבל לא אמר דבר.

והפאדישח הסתכל על שלושת הגמדים וגם הוא

הופתע:

"לשלושתם אותם הפנים. הנה שלושה באבקים

לפניי. איזה פלא זה?"

ואז פנה לנאדיר ושאל:

"למה אמרת שנשאת אותם כל הערב?" ונאדיר

סיפר כל מה שהיה.

הפאדישח קרא לרופא וזה התחיל לעורר את

השלושה. מחמוד וסאפו התעוררו מהר וכאשר

שחררו את הקשרים שעל באבק, גם הוא

התאושש.

אלא שהפאדישח לא ידע להחליט מי מכם באבק

האמיתי. ואז ציווה להלביש את שלושתם בבגדים

זהים ולקרוא לאשתו של באבק. כשהביאו אותה

שאל:

"מי מכם הבעל שלך?"

היא התלבטה הרבה זמן ובסוף אמרה:

"נראה לי כי זה הבעל שלי" והצביעה באצבע על

מחמוד.

"לא! אני בעלך" קרא באבק. הוא הבין עכשיו שהוא

לא נבדל בדבר מהאחים שלו ולשווא סירב לקבל

אותם בביתו.

והפאדישח השאיר את שלושת האחים בבגדאד,

מינה אותם לעושי הנשק שלו, ותמיד העריך אותם

כאומנים מעולים.

אומרים שבעיר בגדאד חיים עד היום שלושה חרשי

כלי נשק, הדומים זה לזה כמו שלוש טיפות מים.